

Aan leven toekomen

prikkels vanuit bijbelverhalen

Jan C. den Hertog

Narratio

ISBN 978 90 5263 946 8
NUR 707

© 2015 theologische uitgeverij *Narratio*,
Postbus 1006, 4200 CA Gorinchem
tel. 0183 62 81 88 e-mail: info@narratio.nl

Actuele informatie is te vinden op www.narratio.nl

Onze uitgaven zijn ook te koop via de boekhandel en
www.kerkboek.nl (ook in België)

Niets uit deze uitgave mag verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale bestandskopie, luisterboek, Digi-boek, Internet-PDF of op welke andere wijze dan ook, behoudens voor eigen gebruik, zonder de voorafgaande toestemming van de uitgever c.q. de auteur. Citaten tot maximaal vier regels zijn toegestaan, grotere citaten vallen onder het overnamerecht waarvoor toestemming is vereist, tenzij gedaan in het kader van een recensie.

Inhoud

Voorwoord	5
De reis	7
Alles z'n plaats	9
Aan leven toekomen	14
Hoe God komen kan	20
Het leven als reis	25
Wat te doen?	31
Leven teruggebracht tot op de kern	33
Hartstocht en mildheid	37
Wanneer is het goed genoeg?	44
Moeders en moeders	49
Twee keer kiezen	56
Toegift van geluk	63
Was ik een schaap ...	65
Omwegen naar huis	70
Ooit een keer vrede?	75
De blinde die bomen zag	79
Het kind en de rijke	84
Overvloed onvoorstelbaar	90
Naar een voltooiing	95
Alles van hem leeft	97
Wat wonden brengen	101
Requiem	107
Nawoord	110

Voorwoord

Misschien is het het belangrijkste wat een mens zoekt: dat hij of zij (hierna leze men bij 'hij' steeds ook 'zij') aan leven toekomt. Aan echt leven, leven dat die naam waard is, leven dat op een diep niveau voldoening geeft. Zulk leven is er niet vanzelf. Het vraagt ook tijd om zover te komen. Je zou ons leven kunnen zien als een reis daarnaartoe.

Bijbelverhalen vertellen van mensen onderweg naar dat echte leven. Ze vertellen van het reizen zelf, en wat er gedaan wil worden onderweg, welk geluk hun toevalt soms, hoe ze hopen op ooit een voltooiing. De teksten in dit boekje zijn geïnspireerd op zulke verhalen. Ze zijn samengevoegd met het oog op dit thema en onderverdeeld naar enkele typerende trefwoorden.

De teksten laten zich op verschillende manieren gebruiken. Ze zijn geschikt gebleken voor groepsmeditatie door close reading: hardop en traag gelezen, met soms een korte onderbreking voor gedachtewisseling. Maar ook bij een individuele overweging kunnen ze goede diensten bewijzen.

Voor de opgenomen bijbelgedeelten vormden de NBV© 2004/2007 en een Marcusvertaling van M.H. van der Zeyde het uitgangspunt. Vaak week ik echter af om dichter bij de grondtekst te blijven.

Tenslotte. Zoals te verwachten is bij teksten geïnspireerd op bijbelverhalen, komt de lezer regelmatig het woordje 'God' tegen. Het is een woord dat vragen op kan roepen. Daarom staat in het nawoord bij dit boekje een korte toelichting, uiteraard persoonlijk gekleurd.

Die toelichting kan dienen als leeswijzer bij dit woord. Voor nu volstaat het dit woord te lezen als woord voor onze verlegenheid. Een raadselwoord dat uitdrukking geeft aan de bestaanservaring dat het leven ons soms te groot is.

Jan C. den Hertog

De reis

Alles z'n plaats

*N*u trokken de Farizeeën zich terug om zich erop te beraden hoe ze hem met een uitspraak in de val konden lokken. Ze stuurden enkele van hun leerlingen samen met een aantal Herodianen naar hem toe, met de vraag: 'Meester, wij weten dat u oprecht bent en in alle oprechtheid onderricht geeft over de weg van God. We weten dat u zich aan niemand iets gelegen laat liggen, u kijkt immers niemand naar de ogen. Zeg ons daarom wat u vindt: is het toegestaan de keizer belasting te betalen of niet?' Maar Jezus had hun boze opzet door en zei: 'Waarom stelt u me op de proef, huichelaars? Laat me de belastingmunt zien.' Ze reikten hem een denarie aan. Hij vroeg hun: 'Van wie is dit een afbeelding en van wie is het opschrift?' Ze antwoordden: 'Van de keizer.' Daarop zei hij tegen hen: 'Geef dan wat van de keizer is af aan de keizer, en wat van God is aan God!' Ze waren zeer verbaasd toen ze dit hoorden. Ze lieten hem staan en gingen weg.

(Mattheüs 22, 15-22)

Een menselijke vergissing

Alles in het leven, zeggen de bijbelschrijvers, heeft z'n plaats, het mag er zijn. Want alles speelt z'n eigen rol in de geschiedenis van God met de mensen. Die schrijvers leggen daar nogal de nadruk op. Want, zien ze, soms rangschikt een mens de dingen zo, dat niet alles meer z'n plaats heeft maar één ding alles wordt. Je huis bij voorbeeld. My home is my castle: afgesloten, veilig, privé – elk mens heeft zoiets nodig. Maar tot op zekere hoogte; een vesting moet het ook weer niet worden. Is je huis álles voor je? Je gezondheid: ongelooflijk kostbaar. Maar betekent het echt alles? Stel, je moest kiezen tussen een goede gezondheid

en de nabijheid van iemand die van je houdt? Bijbelschrijvers vinden nabijheid belangrijker dan gezondheid...

Je huis, je gezondheid, wát ook in het leven: je kunt het zo belangrijk gaan vinden dat je daar al je kaarten op zet. De bijbelschrijvers zien het gebeuren, en hebben er een woord voor: afgoderij. Dat klinkt wel zwaar, maar in wezen is afgoderij een gewoon menselijk verschijnsel. Ook niet iets primitiefs dus, iets wat we inmiddels achter ons zouden hebben. Het ligt dichtbij nog steeds, als een gewone menselijke vergissing. De vergissing dat wat een eigen plaats had, een goede plaats, groter wordt gemaakt dan het in feite is. Je huis, je gezondheid, wat ook: het was 'iets', het wordt 'alles'. Het steekt boven al het andere uit, staat op een sokkel als het ware – en zoals dat gaat onderaan de sokkel: je offert er veel aan op. Dat woord 'offeren' wordt ook nu nog vaak gebruikt, en vaak inderdaad bij afgoden; want daaraan offer je.

De bijbelschrijvers noemen dit een vergissing. Je denkt wel dat dat ene je geluk zal brengen, maar jijzelf zette het op een sokkel; daar wordt het op zichzelf niet groter van, nooit geeft het je meer dan het in zich heeft. Geld bijvoorbeeld: een handig ruilmiddel maar meer heeft het gewoon niet in zich; soms zakt het als een kaartenhuisje zomaar in elkaar. Afgoden, een menselijke vergissing. Alles heeft z'n plaats, zeggen de bijbelschrijvers, het leven is te groot om het te versmallen tot één ding waar je alles van verwacht.

Twee bekende goden

Moet je belasting betalen, vraagt men Jezus. Dan vraagt hij om een munt, en met die munt gaan twee goden meedoen in het gesprek. Het zijn de oudste goden van de mensen en nog steeds zijn ze er. Om te beginnen Mammon, de god van geld en bezit. De menselijke vergissing dat, als je maar veel hebt,

geld of wat ook, je je geen zorgen meer hoeft te maken. Want dat is Mammons devies: zorg dat je hebt, dan heb je geen zorg! Aan Mammon allereerst herinnert die munt – en vervolgens aan Moloch, de god van de macht. Op de munt is de beeltenis van de keizer gegraveerd, met daarbij de woorden ‘Pontifex Maximus’, hogepriester. Niemand machtiger dan de keizer, dat is de boodschap. Moloch: de menselijke vergissing dat, als je maar alles in de vingers hebt, je niets meer gebeuren kan.

Dat is de munt die Jezus in handen krijgt. Hij wijst dan op het beeld van de keizer en zegt vervolgens: ‘Geef af aan de keizer wat van hem is, geef af aan God wat van God is.’ Aan de keizer die munt. Mammon, Moloch, dat is zijn geloof, niet het jouwe; laat die munt bij hem! En geef jezelf af aan God. Want zoals de keizer zijn beeltenis zette op die munt, zo zette God zijn beeltenis op jou!

Extase

Jezus lijkt te herinneren aan Genesis 1: ‘En God schiep de mens als zijn evenbeeld, mannelijk en vrouwelijk schiep hij de mensen.’ Mannelijk en vrouwelijk, dat is in God kennelijk, en daarmee ook onder de mensen die beeld zijn van God. We komen ermee in de buurt van dat spannende spel tussen de ene mens en de ander: hoe die elkaar zoeken en weer ontvluchten, elkaar aantrekken en toch ook niet durven – maar als het lukt en ze het wagen, raken ze verslingerd aan elkaar, en geven ze zich, extatisch soms!

Ja, en altijd ook letterlijk extatisch: buiten jezelf staand. Je bent uit jezelf gestapt (maar dat is te actief uitgedrukt, het overkwam je eerder: iets in jou, God-in-jou, deed je jezelf vergeten), je bent uit jezelf gestapt, ergens raakte je jezelf ook kwijt, maar tegelijk moet je erkennen: ‘Dit is het leven, iets anders wil ik nu voortaan niet meer!’ Zoiets moet Adam geroepen hebben toen hij Eva ontmoette.

Dat is het leven inderdaad. De mens, voorbij aan de zorg om zichzelf, voorbij aan die angsten waarmee hij zich goden schept, hij opent z'n ogen voor wat hij buiten aantreft, en geeft zich daaraan. Zich bewust van eigen mogelijkheden, van wat God-in-hem wil met hem, zich niet groter makend dan hij is en zich niet kleiner makend dan hij is, is hij nu voortaan mensen, dieren en dingen ter wille. Op de tijden en plaatsen waarop hij beseft: nu is het mijn beurt. Want niet altijd, en aan alles en iedereen, geeft hij zich; ieder mens heeft eigen tijden en plaatsen...

Dat is leven: zo je te geven. Het spel tussen de ene mens en de andere leert het je. En zo dus volgens de Genesis-schrijver ben je beeld van God. Want ook God – die van de Bijbel althans – geeft zich op zo'n manier aan het leven. Ergens heet het: hij geeft zich zoals de bruidegom zich geeft aan de bruid; onbaatzuchtig, zonder zorg om zichzelf, in het vertrouwen dat alles wat nodig is er wel komen zal. Zo geeft God zich aan het leven, je zag het bij uitstek gebeuren bij Jezus die men 'sprekend God' noemt. Zo geeft God zich – en zo dus de mens wanneer hij beeld van God geworden is. Dat is het waar Jezus aan lijkt te herinneren bij die munt: geef jezelf af aan God, zijn beeld ben je!

Ontzaglijk groot

Het is iets waar een mens levenslang naartoe op weg is. Het spreekt vanzelf dat je zorgt voor jezelf: eten en drinken, kleding, een huis, het moet er allemaal komen. En dat die zorg ontaarden kan in afgoderij, ja ook dat hoort er blijkbaar bij. Maar iets in ons – God-in-ons – wil dat wij, daaraan voorbij, groeien naar een zekere losheid toe. Naar die betrekkelijke onbekommerdheid van zo'n mens die zichzelf niet zo belangrijk meer vindt, wat minder bang is ook, wat minder zorgelijk. Die om zich heen kan kijken, en zich eenvoudig afvraagt: wat is mijn plaats, waar kan ik iets toevoegen?

Zo'n mens is een mens die, zegt men wel, zijn 'ware zelf' gevonden heeft, of 'de Christus in zichzelf'. Zo'n mens is maar een mensje, klein immers te midden van dat vele waaraan hij zich geeft. Maar dat mensje, juist omdat hij zich geeft, is hij een mens geworden als God: ontzaglijk groot!